

**Mød
de
mennesker,
det
handler
om**

Rammeaftale på
handicapområdet
2024

Julies sag fylder over 2.000 sider

Julie Skjønnemann Strube har muskelsvind. Hun har søgt om at få dækket nogle af de udgifter, som hun har til eksempelvis brændstofforbrug og havearbejde. Mennesker med handicap har ret til at få hjælp til at dække de udgifter, som mennesker uden et handicap i samme alder og livssituation ikke har. Men reglerne er svære at gennemskue, og i dag bruger både borgere, pårørende og kommunerne alt for mange ressourcer på at vurdere udgifterne og holde styr på bilagene. Julies sag om merudgifter fylder over 2000 sider.

” Der er mange andre ting, jeg hellere ville bruge mine sparsomme kræfter på end at skulle registrere nye oplysninger i min sag. Det er enormt stressende, hver gang jeg får en besked i e-boks, og jeg føler, at jeg skal stå til rådighed konstant.

En enkelt vinterhue kostede en markedsanalyse

En familie i Aarhus søgte om at få dækket udgifterne til en vinterhue til et barn med et handicap. Som borger med et handicap har man ret til at få hjælp til at dække de udgifter, som mennesker uden et handicap i samme alder og livssituation ikke har.

Men i dette tilfælde måtte kommunen lave en hel markedsanalyse af vinterhuer for at afgøre sagen. Den konkrete sag var et ud af flere eksempler, der fik direktør for sociale forhold og beskæftigelse i Aarhus Kommune Erik Kaastrup-Hansen til i netavisen Altinget at kalde reglerne "skøre" og "uigennemskuelige".

Han fortæller, at sagerne med længder overstiger de udgifter, borgerne vil have dækket.

Til Altinget siger han:

”Fællesskabet får intet ud af det ekstremt store ressourceforbrug, siger Erik Kaastrup-Hansen.

Stofseler – ”25 til 30 registreringer om dagen bare på én borger”

Marianne Møller Lidsmoes er pædagog på Bocentret Marienborgvej i Randers. Hun passer blandt andet en 26-årig borger, som bruger en stofsele, så hun ikke falder ud af sin kørestol. Hver gang stofselen bliver klikket fast, skal Marianne Møller Lidsmoes registrere dato og tidspunkt.

Til dr.dk har hun fortalt, at det kan blive til 25-30 registreringer hver dag bare på den ene borger, og hver måned bliver registreringerne på stofselen samlet sammen og sendt til Socialtilsynet. Marianne Møller Lidsmoes mener, at de mange registreringer er ressourcekrævende og tager tid fra beboeren i en travl hverdag.

”Det er et klik, når hun kommer fra sengen op i kørestolen. Det er endnu et klik, når hun kommer på toilettet, og det er også et klik, når hun kommer op igen i kørestolen. Det er tre klik, jeg skal registrere,” siger Marianne Møller Lidsmoes til dr.dk.

Bureaukrati stjæler fokus fra det, der betyder noget

Julie Hauge Hyllen Mikkelsen er teamleder på et bosted. Nogle af borgerne er spændt fast i kørestolen med en stofsele, så de ikke falder ned og slår sig. De borgere, der ikke har noget sprog, kan ikke give deres samtykke til brug af stofsele. Derfor er det per definition en magtanvendelse, hver gang medarbejderne på tilbuddet spænder selen, og det skal registreres hver gang.

”Den sommetider rigide lovgivning kan blive en stressfaktor og stjæler fokus fra andre ting. Der skal være tillid til os fagpersoner. Vi ved godt, hvornår det er nødvendigt at anvende en sele.”

”Havelågen bør kunne låses for at beskytte min søn”

Rikke Naundrup har to autistiske sønner på et bosted. Der er døgnbemanding i begge sønnernes bo-enheder, men alligevel har hendes ene søn haft mulighed for at forlade sin bolig flere gange. En gang fandt Rikke Naundrup ham i et lille skur ikke langt fra sin lejlighed efter at have ledt efter ham i en time. Det var oktober, og han havde kun undertøj på og bare tæer.

”Mentalt er han som et barn på halvandet-to år. Han kan ikke tage vare på sig selv, og derfor skal dørene kunne låses. Men det tillader loven ikke umiddelbart i dag,” siger Rikke Naundrup til Jyllands-Posten. Hun mener, at det er hensigtsmæssigt, at havelåger og andre udgange fra en borgers udeareal må låses.

Rikke Naundrup håber også, at det bliver muligt, at hendes sønner kan overvåges af et kamera om natten, fordi de kan være selvskadende.

Uddannelse gav Nora troen på sig selv

I sommer fik Nora studenterhue på efter at have afsluttet et særligt HF-forløb målrettet elever med autisme. Det var en stor sejr for den 25-årige kvinde, der tidligere har måttet droppe ud af det almene gymnasium. Vi skal blive bedre til at se mulighederne i mennesker som Nora og sørge for, at flere mennesker med handicap får en uddannelse og bliver en del af det arbejdende fællesskab.

” Det var en enorm lettelse af finde ud af, at der ikke er noget galt med mig. Det var bare systemet, der ikke passede til mig. Jeg KAN godt gennemføre en uddannelse.

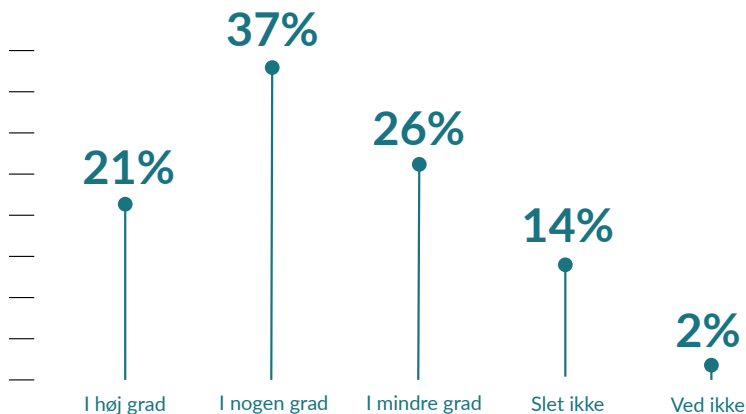
Inddragelse af pårørende

Marianne Jensens svoger har en senhjerneskade og bor på et bosted. Som pårørende ville Marianne gerne bidrage mere til den hverdag og de beslutninger, der bliver truffet på bostedet.

” Jeg forsøger at bidrage til at gøre bostedet til et så familiært sted som muligt for min svoger. Det er oplagt at bruge de pårørendes konkrete erfaring med det enkelte menneske sammen med de ansattes faglige kompetencer.

Tillidskrise på handicapområdet

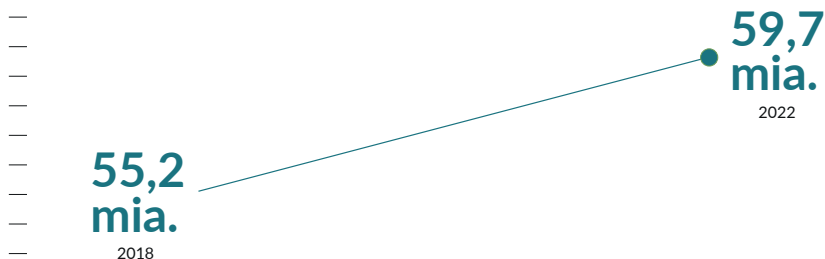
I undersøgelsen er borgere med handicap blevet spurgt, om de mener, de får den hjælp, de har ret til. 40 procent mener i mindre grad eller slet ikke, at de får den hjælp, de har ret til.

Kilde: Inddragelse og tillid i mødet mellem kommunerne og borgere med handicap, VIVE 2021

Udgifter på det specialiserede socialområde

I perioden 2018-2022 er der tale om en samlet stigning på 4,5 mia. kr.

Kilde: Socialpolitisk Redegørelse 2023

Mere end fire ud af 10 unge uden job eller uddannelse har et fysisk eller psykisk handicap

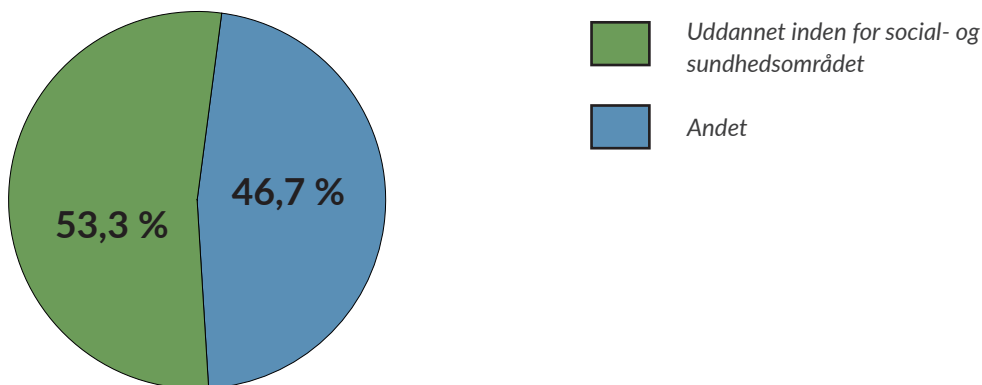
Kilde: "Handicap og beskæftigelse 2022",
VIVE

7 ud af 10 i den danske befolkning mener, at de fleste danskere er usikre på at omgås mennesker med handicap

Kilde: Det Centrale Handicapråd og Danske Handicaporganisationers undersøgelse "Danskernes syn på handicap" (2023)

Andelen af uddannet personale på bo- og døgntilbud

Kun omkring halvdelen af medarbejderne på bo - og døgntilbud på voksenområdet er uddannet inden for social - og sundhedsområdet.

Kilde: Afrapportering af evalueringen af det specialiserede socialområde, 2022

Temaer i handicap-aftalen

Det er første gang nogensinde, der bliver lavet en samlet rammeaftale på handicapområdet. Det er på høje tid. For selvom udgifterne til området er steget markant, oplever borgerne ikke en forbedring i kvaliteten af hjælp og støtte. Nu sætter vi en retning mod forudsigelighed, den rette hjælp i tide, tryk for mennesker med handicap og en bæredygtig og forudsigelig økonomi for kommunerne. Vi skal væk fra de rigide regler, som i dag koster alt for mange ressourcer for både kommuner og borgere.

Færre unødvendige revurderinger

Mennesker, som er afhængige af hjælp og støtte i hverdagen, oplever utryk, hvis der er for mange unødige revisitationer på den hjælp, de får. Ikke mindst hvis de har et handicap, som de skal leve med resten af livet. Arbejdet med meningsløse revurderinger tager også tid fra socialrådgiverne og koster rigtigt mange penge. Derfor vil vi arbejde for en mere tillidsbaseret sagsbehandling, så kun meningsfulde opfølgninger står tilbage.

Lettelse adgang til hjælpemidler

I dag må borgere ofte vente længe på at få de hjælpemidler, de har behov for. Sagsbehandlingstiden kan være lang, når man venter på en blindestok eller en bade stol. Derfor vil vi forenkle reglerne. Vi vil udarbejde en positivliste over almindelige og basale hjælpemidler, der skal kunne udleveres uden forudgående visitation.

Merudgiftsydelsen - væk med nidkære regler

Har man et handicap, kan man få støtte til nogle af de ekstra udgifter, som man har som følge af det handicap. Det kan være til medicin, kost, tøj eller transport – det kaldes merudgiftsydelsen. I dag skaber reglerne frustration og mistillid mellem borgere, pårørende og kommuner, ligesom kommuner bruger alt for mange ressourcer på at vurdere hver enkelt udgift og holde styr på bilag og dokumentation. Derfor vil vi indføre en model for merudgiftsydelsen, der er mere enkel og gennemskuelig.

Mere uddannet personale

Medarbejderne på de højt specialiserede tilbud arbejder med borgere, der har komplekse behov i hverdagen. I dag har kun omkring halvdelen af medarbejderne på bo- og døgn tilbud en relevant uddannelse. Derfor vil vi for det første arbejde for at indføre uddannelseskrav på de sikrede institutioner ligesom der på længere sigt undersøges yderligere relevante kompetence- eller uddannelsesinitiativer for institutioner generelt på det specialiserede socialområde.

Faglighed og viden

Vi går i gang med igennem specialeplanlægning på den højt specialiserede del af handicapområdet at styrke kvaliteten lokalt, regionalt og nationalt ved at samle den fælles faglighed i form af eksisterende viden, kompetencer og indsatser for personer med beslægtede behov. Det vil betyde, at vi over tid får langt mere faglighed og specialviden i systemet. På længere sigt vil partierne drøfte muligheden for at udbrede specialeplanlægning til flere dele af det højt specialiserede socialområde.

De mest specielle behov skal mødes af særlige tilbud

Alle kommuner kan ikke tilbyde højt specialiseret hjælp til alle behov – for så er specialiseringen og vidensniveauet om borgerens problemer for lille. Derfor vil vi skabe bedre muligheder for at sikre højt specialiserede tilbud på tværs af landet.

Sammenhæng mellem pris og kvalitet

Der er i dag uigennemsigtigt, hvad man får for pengene på de forskellige tilbud. Det er ikke tydeligt, om pris og kvalitet hænger sammen, og derfor kan priserne på især botilbuddene gå op - uden at kvaliteten nødvendigvis følger med. Derfor vil der samtidigt med specialeplanlægningen blive arbejdet på en ny takstmodel, som skal forbedre kommunernes mulighed for at styre udgifterne og skabe øget gennemsigtighed og viden om, hvad forskellige pladser koster på tværs af tilbud.

Et opgør med forråelse

Mange dygtige medarbejdere og ledere på socialområdet brænder for at gøre en forskel. Men der er desværre brodne kar og nogle steder en dårlig kultur. Det vil vi ændre. Med specialeplanen bliver det lettere at finde det rigtige match mellem borger og tilbud, så borgeren bliver mødt af personale med den rette viden og uddannelse. Vi vil desuden se på modeller for etisk kodeks for medarbejdere og ledere på sociale tilbud, som bl.a. skal medvirke til at forebygge forråelse.

Det rigtige tilbud første gang

Nogle borgere ender i tilbud, som er uforholdsmæssigt dyre – uden sikkerhed for, at tilbuddene reelt hjælper borgerne bedst muligt. Sagerne kan eksempelvis opstå, hvis det første botilbud var et forkert match – og det kan ende med, at alt for mange borgere ender i enkeltmandstilbud uden adgang til fællesskab og samvær. Det er dyrt og ikke nødvendigvis den bedste indsats. Ved at samle den eksisterende viden forebygger vi de dårlige match og bidrager til at reducere udgifterne til de særligt komplekse og dyre enkeltsager, samtidig med at der sikres faglig kvalitet i indsatsen for borgerne.

Værgers kendskab til borgeren

En værge skal varetage og beskytte interesser for den borger, der er under værgemål. I dag findes der værger, der slet ikke kender den eller de borgere, de er værger for. Det kan være utrygt, når værgen skal være med til at træffe store beslutninger om borgerens liv. Sådan skal det ikke være. Vi sætter gang i et arbejde med initiativer, der kan styrke værgers kendskab til borgere med handicap under værgemål.

Ændringer af reglerne for magtanvendelse

Nogle borgere har så omfattende handicap, at de ikke kan tage vare på sig selv. De har brug for medarbejdere, der kan drage omsorg for dem. De nye regler for magtanvendelse skal både beskytte medarbejderne bedre end de gamle regler. Og skal sørge for, at der ikke bruges uanede mængder af tid på registreringer, så vi er sikre på, at borgerens tarv står i centrum, men at hverdagen også består af mere pædagogisk samvær end af registreringer og skrivebordsarbejde.

Pengene skal bruges på mennesker

Der bruges rigtigt mange penge på handicapområdet. Kommunerne oplever et stigende udgiftspres, mens borgerne oplever, at kvaliteten i indsatserne og tilliden til kommunerne er under pres. Der bruges med andre ord flere penge – uden borgerne oplever en velfærdsforbedring. Det duer ikke. Ressourcerne skal anvendes bedre til gavn for børn, unge og voksne med handicap. Vi vil ændre de rammer, som kommunerne og medarbejderne opererer under som følge af rigide regler, hvor udgifterne forbundet med bureaukrati og administration er uforholdsmæssige store i forhold til den kvalitet, som borgeren oplever.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet har været i kontakt med alle de mennesker, der optræder i denne pjece, og har også selv interviewet dem.

Mød de mennesker, det handler om

Maj 2024

Social-, Bolig- og Ældreministeriet
Holmens Kanal 22
1060, København K

ISBN: 978-87 7601-439-1

Tlf. : +45 33 92 93 00
E-mail: post@sm.dk

Fotokreditering:
Forside: Social-, Bolig- og Ældreministeriet
Side 1: Michael Bo Rasmussen
Side 2: Aarhus Kommune
Side 3: Valdemar Ren
Side 4: Casper Dalhoff
Side 5: Valdemar Ren
Side 6: Valdemar Ren
Side 9: Social-, Bolig- og Ældreministeriet

